

In de klas merk ik bijvoorbeeld dat studenten het enorm lastig vinden om hun telefoon weg te leggen. Die telefoon zit zowat vastgeplakt aan hun hand. Ik zeg dan: 'Doe die telefoon even in je tas jongens, kom op. Dat berichtje kan ook wel wachten tot straks. Jullie missen de les.' Maar de studenten lachen, terwijl er op dat moment weinig te lachen valt. Met hun blik nog steeds gericht op de telefoon. En ik als docent moet maar telkens vragen om hun aandacht; het is een haast onmogelijke strijd. Docenten praten hier onderling vaak over: wat te doen met het telefoongebruik tijdens de les? Verschillende suggesties zijn al geopperd en getest: bij de deur staan met een mand waar de studenten hun telefoons in doen, of de studenten hun telefoon in hun tas laten doen en ze eruit sturen wanneer ze die toch gebruiken. Sancties opleggen dus. Het is een optie en soms werkt het, maar ik vind het interessanter om te achterhalen waarom iemand in de les met een telefoon in z'n hand zit. Wat ben je dan aan het doen? Tegenwoordig is dat ook mijn standaardvraag aan studenten: 'Wat ben je aan het doen, gewoon eerlijk? Ik zie dat je op je telefoon zit te kijken.' Het meest voorkomende antwoord is dan: 'Ik was even een berichtje aan het sturen.' 'Is het dringend?' vraag ik dan altijd. Ik probeer oprecht uit te vinden waarom iemand tijdens de les berichten aan het sturen is, dus als het dringend is begrijp ik het, maar anders snap ik er niets van.

Ik deel mijn observaties over het 'vluchtige contact' ook met de studenten. Haast alles kan tegenwoordig

online. Natuurlijk hoort dat ook bij deze tijd, en online communiceren is ook een vorm van communiceren, maar tegelijkertijd merken we de keerzijde hiervan al. De momenten van real life contact worden schaarser en het lijkt moeilijker om écht met elkaar te verbinden.

'Echt contact is dat we hier tegenover elkaar zitten, elkaar recht in de ogen kijken en naar elkaar luisteren,' maak ik mijn studenten duidelijk. 'En begrijp me niet verkeerd, met mijn twee uur schermtijd per dag ga ik echt niet roepen dat ik tegen sociale media, telefoons en snel internet ben. Er is niets vervelender dan zonder internetverbinding zitten. Maar ik denk wel dat we bewuster kunnen omgaan met de tijd die we besteden aan onze online communicatie, zodat we weer meer oog voor elkaar hebben en de momenten met elkaar echt waarderen.'

Ik zie een aanknopingspunt met het verhaal van mijn ouders en begin te vertellen aan de klas. ‘Het moment dat mijn ouders in het holst van de nacht alles wat ze konden dragen bij elkaar raapten en hiermee naar de bus liepen, was tevens het moment waarop zij voor de laatste keer hun toen zo vertrouwde omgeving zagen. Ik betrap mezelf erop dat ik me vooral afvraag wat mijn moeder toen moet hebben gedacht. Voelde ze op dat moment ergens een sprankje hoop, had ze vertrouwen in een goede afloop?’

“Ik weet het niet,” zegt mijn moeder wanneer ik haar dat vraag. “Lieverd, zoveel als jij en ik van elkaar houden, de hechte band die wij hebben, realiseer je dat ik die ook had met mijn eigen moeder. En met mijn zusje, eigenlijk met de hele familie die daar stond toen de bus wegreed. Ik moest weg en zij bleven achter. Hoe erg de situatie voor mij ook was, de pijn zat bij mij vooral in de gedachte dat het hen zoveel verdriet bracht. Ik kon niet anders dan met je vader en Nowar in die bus stappen, maar het besef om hen zo achter te moeten laten – en dan vooral mijn moeder, die haar dochter moest laten gaan zonder dat ze daar iets aan kon veranderen – brak mijn hart.”

‘Terwijl de bus wegreed en de familie uit het zicht verdween, hield mijn moeder zich voor dat ze, zodra ze ergens zouden aankomen, direct haar moeder zou bellen om te zeggen dat ze veilig was aangekomen. Of ze zou een brief schrijven en die aan iemand meegeven, zodat diegene hem naar haar familie zou kunnen brengen. Die gedachte hield haar op de been en verlichtte enigszins het verdriet.

Maar de situatie was in werkelijkheid veel erger dan zij zich had voorgesteld. Overgeleverd aan het lot doorkruisten ze onherbergzame gebieden, waar niet eens een weg doorheen liep, laat staan een telefoonlijn. Hoe sterk de behoefte ook was om in contact te komen met haar familie, de situatie liet het niet toe. Ze moest zichzelf en voornamelijk haar zoontje in veiligheid zien te brengen. Bang om achtervolgd te worden in de woestijn en daar geëxecuteerd te worden, zetten ze hun tocht in hoog tempo voort. “Ma, kun je in detail omschrijven waar je aan dacht en wat je deed op dat moment?” vraag ik aan haar om meer vat te krijgen op wat zij heeft moeten doorstaan. “Kijk, ik had ook nog een jong kind in mijn armen. We hadden geen eten meer, geen luiers, niets. Al lopend heb ik je broer borstvoeding gegeven. En we gebruikten mijn sjaal als luier. Toen de grensbewakers ons oppikten, waren we uitgeput. Maar telkens had ik in mijn achterhoofd: ik ga zo, als we zijn aangekomen, mijn moeder bellen en zeggen dat alles goed met me gaat.”

‘Ze werden meegenomen naar het vluchtelingenkamp, waar complete chaos heerste. Families, maar vooral veel vrouwen, waren naarstig op zoek naar hun dierbaren. De Iraanse regering wist zich ook moeilijk raad met de enorme toestroom van vluchtelingen. Ook hier was er geen mogelijkheid om te bellen of een brief mee te geven. Op dat moment berustte mijn moeder in de situatie, erop vertrouwend dat ze contact kon opnemen met het thuisfront als ze uit dat kamp waren. Na een paar maanden konden ze naar Ahwaz vertrekken. Naast het feit dat ze